

แนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

โครงการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ห้องสมุดโรงเรียน จังหวัดนครนายก

ที่มาและความสำคัญของผลงาน

โครงการบริการวิชาการแก่ชุมชนของหอสมุด มศว องค์กรฯ เริ่มดำเนินการในปี 2556 โดยใช้ชื่อ “กิจกรรมนำร่องแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศห้องสมุดมหาวิทยาลัยสู่ห้องสมุดโรงเรียนจังหวัดนครนายก” เพื่อส่งเสริมการอ่านให้แก่ชุมชน โดยนำหนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดออกไปให้บริการแก่ ครู/บุคลากร และนักเรียนของโรงเรียนที่ร่วมโครงการยืมอ่าน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาเขต 7 จังหวัดนครนายก ทั้งหมด 9 โรงเรียน ได้แก่ 1. โรงเรียนเขาเพิ่มนาริผลวิทยา 2. โรงเรียนนครนายกวิทยาคม 3. โรงเรียนนวมราชานุสรณ์ 4. โรงเรียนปิยชาติพัฒนา 5. โรงเรียนภัทรวิทยาคาร 6. โรงเรียนองครักษ์ 7. โรงเรียนอุบลรัตนราชกัญญาราชวิทยาลัย 8. โรงเรียนบ้านนา “นายกพิทยากร” 9. โรงเรียนปากพลีวิทยาคาร เริ่มต้นการดำเนินโครงการด้วยการนำหนังสือจากหลากหลายวิชาไปให้บริการยังห้องสมุดโรงเรียน ตามข้อตกลง หอสมุดได้นำทรัพยากรสารสนเทศไปให้บริการในโรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมจำนวน 9 โรงเรียน จำนวนทั้งสิ้น 1,636 เล่ม มีการใช้บริการเป็นจำนวน 820 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 50.12 ซึ่งยังไม่บรรลุวัตถุประสงค์ด้านจำนวนการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในปีแรก

ในปี 2557 ได้ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องเป็นปีที่ 2 และมีโรงเรียนขาดความพร้อมในการร่วมกิจกรรมจึงออกจากโครงการจำนวน 1 โรงเรียนคือ โรงเรียนภัทรวิทยาคาร จึงเหลือโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการจำนวน 8 โรงเรียน ซึ่งการดำเนินกิจกรรมครั้งนี้ได้มีการจัดประชุมร่วมกับผู้บริหารและผู้ประสานงานโรงเรียน เพื่อรายงานผลการดำเนินกิจกรรมและวิเคราะห์ปัญหาจากการดำเนินกิจกรรมนำร่องในปีงบประมาณที่ผ่านมา มีการกำหนดจำนวนหนังสือจากหลากหลายวิชาไปให้บริการยังห้องสมุดโรงเรียน ตามข้อตกลงใหม่ คือ โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน 500 เล่ม โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 400 เล่ม และโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 300 เล่ม นอกจากนี้ยังมีการแนะนำวิธีการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศแบบบูรณาการเพื่อให้นักเรียนและครู/บุคลากร สามารถสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศได้ตรงกับความต้องการ

ในปี 2558 ได้ดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องเป็นปีที่ 3 หอสมุด มศว องค์กรฯ ได้จัดกิจกรรมร่วมกับสำนักหอสมุดกลาง เพื่อเพิ่มกิจกรรมให้ตอบสนองความต้องการของโรงเรียนมากยิ่งขึ้น แต่มีบางโรงเรียนขาดความพร้อมในการจัดกิจกรรมร่วมกับหอสมุด จึงขอยกเลิกการเข้าร่วมโครงการ คือ โรงเรียนปากพลีวิทยาคาร ดังนั้น กิจกรรมในปีนี้มีปรับเปลี่ยนรูปแบบใหม่ เพื่อให้โรงเรียนได้รับประโยชน์สูงสุด โดยนำข้อเสนอแนะจากการประชุมครูบรรณารักษ์และผู้ประสานงานของโรงเรียน มาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านซึ่งมุ่งเน้นหัวข้อด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรมไทย การอบรมเสริมปก/ซ่อมหนังสือ เป็นต้น และเป็นการขยายโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายจึงเกิดกิจกรรมรูปแบบใหม่คือ ห้องสมุด

มนุษย์ (Human Library) โดยให้บุคคลผู้มีความรอบรู้ในเรื่องต่างๆ และประสงค์จะถ่ายทอดความรู้/แนวคิด/ประสบการณ์แก่ผู้อื่น ไว้บริการผู้อ่านที่สนใจในวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ โดยมีกระบวนการในการดำเนินงาน การพัฒนาหนังสือมีชีวิต และการให้บริการคล้ายห้องสมุดปกติทั่วไป จำนวน 5 เล่ม คือ

1. เฮลตี้ 24 ชั่วโมงกับนาฬิกาชีวิต
2. เรื่องกล้วย กล้วย แต่ไม่กล้วยอย่างที่คิด
3. รอบรู้ รอบครัว รอบตัวสมุนไพร่
4. ขยะเป็นเงิน : ประดิษฐ์กรรมจากขยะ
5. ธิบับินสอย กระดาษสี เป็นของขวัญสุดประทับใจ

แนวการปฏิบัติที่ดี (Best Practice)

1. ติดต่อประสานงานกับโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 7 จังหวัดนครนายกเพื่อแจ้งวัตถุประสงค์ของโครงการและชี้แจงกิจกรรมที่ดำเนินการให้กับผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับทราบ และแจ้งความจำนงเข้าร่วมกิจกรรมกับทางหอสมุด มศว องค์กรักษ์ ซึ่งมีโรงเรียนแจ้งความจำนงเข้าร่วมโครงการในปีแรก จำนวน 9 โรงเรียน

2. มีการจัดประชุมร่วมกันระหว่างผู้อำนวยการโรงเรียน/ผู้ประสานงาน/ครูบรรณารักษ์ กับกรรมการโครงการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศฯ เพื่อรายงานผลการดำเนินโครงการและวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อหาแนวทางแก้ไขที่เหมาะสมสำหรับการดำเนินโครงการในปีถัดไป

3. ห้องสมุดดำเนินโครงการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศฯ ตามข้อตกลงจากการประชุม ดังนี้

3.1 แนะนำการสืบค้นทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบใหม่ (SWU discovery) เนื่องจากหอสมุด มศว องค์กรักษ์ ได้เปลี่ยนระบบการสืบค้นแบบใหม่ ซึ่งมีประสิทธิภาพมากขึ้น และมีวิธีการใช้งานสะดวกขึ้น พร้อมทั้งสอนวิธีการเพิ่มรายการหนังสือที่ต้องการลงใน e-Shelf ของระบบ เพื่อส่งรายการหนังสือที่ต้องการยืมมาทางอีเมล หอสมุดจะจัดหนังสือตามที่โรงเรียนส่งคำขอไปให้ เพื่อให้ครูและนักเรียนมีสิทธิเลือกหนังสือที่ตรงกับความต้องการ

3.2 ในปีแรกปริมาณการยืมหนังสือมีจำนวนน้อยมาก เนื่องจากทางหอสมุด มศว องค์กรักษ์ ได้คัดเลือกหนังสือเองและนำหนังสือไปให้กับห้องสมุดโรงเรียนเพื่อให้บริการแก่นักเรียนหรือครูที่สนใจยืม แต่มีบางโรงเรียนบรรณารักษ์ไม่ได้นำหนังสือออกให้บริการ เนื่องจากกลัวหนังสือหาย และบรรณารักษ์บางคนไม่มีเวลา เพราะมีภาระงานสอนเต็มเวลาไม่สามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านแก่นักเรียนได้ จึงมีวิธีแก้ปัญหาในปีถัดมาโดยให้เด็กนักเรียน ครู สามารถยืมหนังสือผ่านทาง e-mailมายังหอสมุด มศว องค์กรักษ์ และครูหรือบรรณารักษ์ กำหนดประเภทของหนังสือที่จะนำไปให้บริการยืม

3.3 หอสมุดจะเข้าร่วมโครงการแบ่งปันทรัพยากรสารสนเทศฯ ในวันที่โรงเรียนมีกิจกรรมส่งเสริมการอ่านหรืองานสัปดาห์ห้องสมุดที่ทางโรงเรียนแต่ละแห่งกำหนด ซึ่งจะมีนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมจำนวนมาก

3.4 การส่งเสริมการอ่าน หลายโรงเรียนพบว่ามึนักเรียนส่วนหนึ่งไม่สนใจอ่านหนังสือ มีการยืมหนังสือจำนวนน้อย จึงมีวิธีแก้ปัญหาโดย ครูควรสร้างแรงจูงใจให้เด็กรักการอ่านด้วยการให้คะแนนเพิ่ม หรือใบประกาศนียบัตร หรือ รางวัล แก่เด็กนักเรียนที่ยืมหนังสือไปอ่านและเขียนเล่าเรื่องที่อ่าน จัดกิจกรรมประกวดการเล่าเรื่องจากหนังสือ เป็นต้น

3.5 โรงเรียนมีปัญหาการยืมหนังสือของนักเรียน เช่น ส่งคืนล่าช้า ไม่คืนหนังสือ ในที่ประชุมเสนอวิธีแก้ปัญหาโดย อาจารย์บรรณารักษ์ ต้องมีความรัดกุมในเรื่องการให้บริการยืมหนังสือมากขึ้น เช่น ให้นักเรียนเขียนเบอร์โทรศัพท์ของนักเรียนและผู้ปกครองก่อนยืมหนังสือ จะได้ติดตามได้

3.6 กิจกรรมห้องสมุดมนุษย์ (Human book) มีการปรับปรุงแบบใหม่ ได้แก่

1.1 หนังสือมนุษย์ที่บอกเล่าประสบการณ์ของตัวเองที่เกิดขึ้นจริง โดยมุ่งเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษา โดยให้นิสิตจากคณะต่างๆ บอกเล่าประสบการณ์ให้นักเรียนฟัง เพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการศึกษาต่อ

1.2 หนังสือมนุษย์ : ปราชญ์ชาวบ้าน โดยให้บรรณารักษ์หรือผู้ประสานงานของโรงเรียนเป็นผู้คัดเลือกและเสนอชื่อให้กับหอสมุด มศว องค์กรฯ โรงเรียนละ 1 คน

1.3 หนังสือมนุษย์ทางด้านงานประดิษฐ์ โรงเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมขอให้ดำเนินการต่อเนื่อง เพราะเป็นกิจกรรมที่นักเรียนสนใจ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ จึงคงจัดกิจกรรมต่อเนื่อง 2 เรื่อง คือ การประดิษฐ์ของใช้จากกระดาษเหลือใช้ และการพับป๊อป

รูปแบบการจัดกิจกรรม คือ หอสมุด มศว องค์กรฯแจ้งรายชื่อหนังสือมนุษย์สำหรับแต่ละโรงเรียน และให้นักเรียนที่สนใจลงชื่อเข้าฟัง โดยจำกัดจำนวนคนเข้าฟังไม่ให้มากจนเกินไป อยู่ที่ 10-15 คน ต่อหนังสือมนุษย์ 1 เล่ม เพื่อจะได้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างหนังสือและผู้อ่านอย่างทั่วถึง และขอความร่วมมือจากโรงเรียน ให้จัดมุมหรือห้องที่เป็นสัดส่วนเฉพาะสำหรับหนังสือแต่ละเล่ม

3.7 ครูและผู้บริหารโรงเรียนบางท่านไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน จึงเสนอวิธีแก้ปัญหาโดย ให้บรรณารักษ์หรือผู้ประสานงานเข้าไปพูดคุยกับครูที่ปรึกษาหรือครูแนะแนว ขอความร่วมมือให้เด็กนักเรียนร่วมทำกิจกรรมรักการอ่าน

ประโยชน์ที่ได้รับจากแนวปฏิบัติที่ดี

1. เป็นกิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อให้เด็กนักเรียนมีนิสัยรักการอ่านมากยิ่งขึ้น
2. ช่วยให้นักเรียนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
3. เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนได้เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายสาขาวิชา
4. เพิ่มความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างห้องสมุดมหาวิทยาลัยกับห้องสมุดโรงเรียน
5. การจัดกิจกรรมห้องสมุดมนุษย์ ทำให้นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การพับป๊อปใส่เหรียญ การใช้ประโยชน์จากกระดาษเหลือใช้ เป็นต้น